

Suïcidaal gedrag in Vlaanderen

1. Suicide Vlaanderen

Bron: Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid

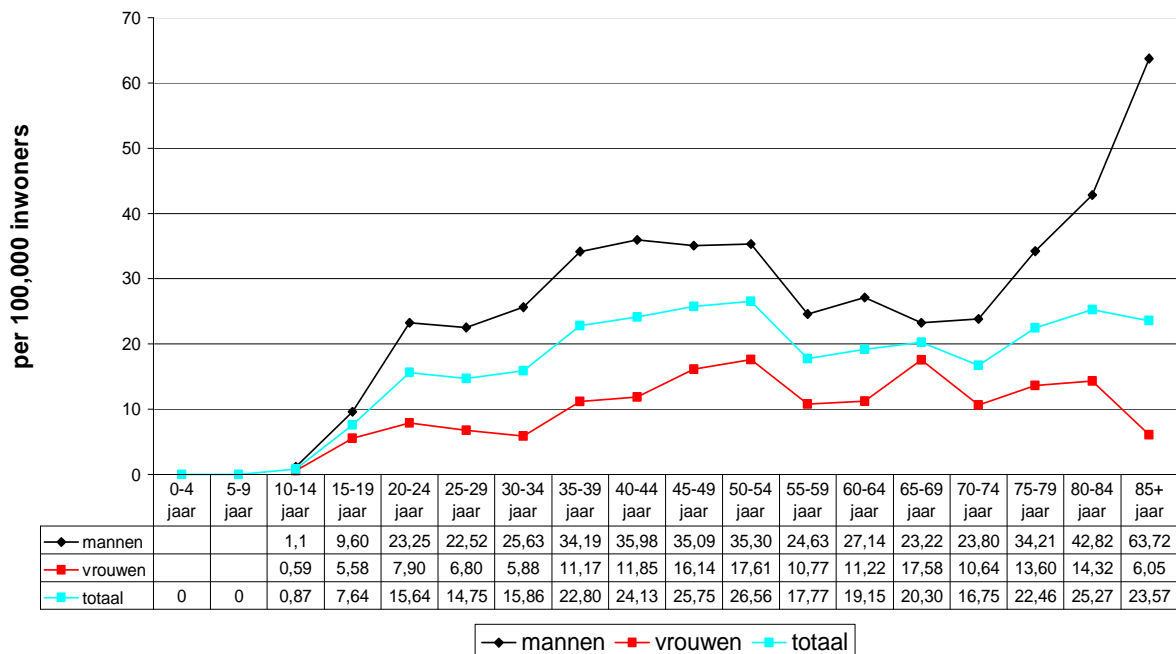
1.1. Algemene suïcidegegevens Vlaanderen 2008

Aantal: In 2008 overleden 1027 personen door zelfdoding in Vlaanderen. Wanneer dit wordt berekend per 100.000 inwoners (= de suïcide rate) komt dit neer op 16.7 overlijdens door suïcide per 100.000 inwoners in 2008.

Geslacht: Het ging hierbij om 728 mannen (23.95/100.000 inwoners) en 299 vrouwen (9.58/100.000 inwoners). Het sterftecijfer door suïcide ligt altijd hoger bij mannen in vergelijking met vrouwen.

Leeftijd: De gemiddelde leeftijd bedroeg 49 jaar voor mannen en 52 jaar voor vrouwen. Binnen de jongste leeftijdscategorieën ging het om 2 jongens tussen de leeftijd 10-14 jaar en 18 jongens tussen 15-19 jaar. Voor wat betreft meisjes ging het om 1 meisje tussen 10-14 jaar en 10 meisjes tussen 15-19 jaar.

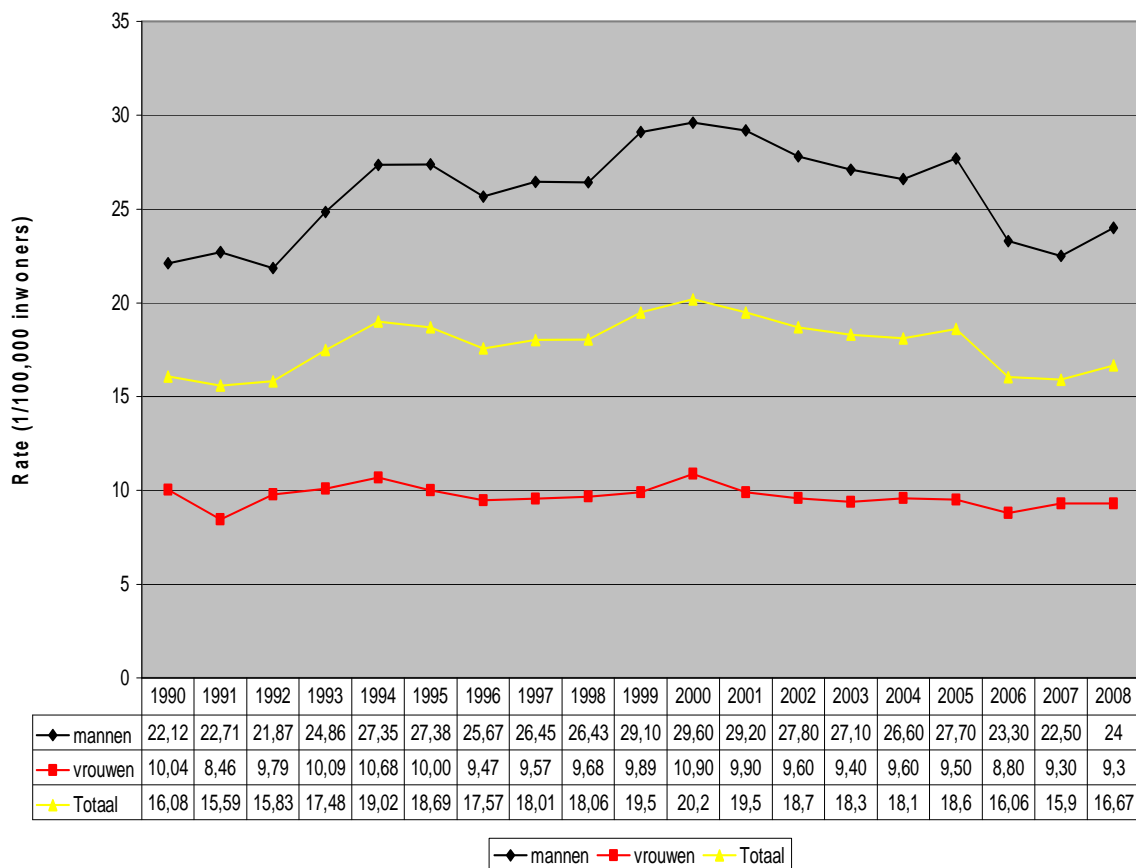
Leeftijdsspecifieke suïcide rates Vlaanderen, mannen en vrouwen, 2008 (Bron: Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid)

1.2. Evolutie van suïcidecijfers in Vlaanderen

In de periode 1999-2008 was er een significante daling in de gestandaardiseerde ¹ suïciderftecijfers bij mannen; per jaar daalt het aantal zelfdodingen met gemiddeld 8 per 1.000.000 inwoners. In 2008 was het aantal suïcides bij mannen opnieuw licht gestegen, maar het bleef nog altijd significant lager dan in de periode 1999-2005. In de periode 1999-2008 was er geen statistisch significant verschil voor vrouwen. Tijdens de hele periode zijn de sterftecijfers voor vrouwen beduidend lager dan deze voor mannen.

Evolutie gestandaardiseerde suïcide rates Vlaanderen 1990-2008

Bron: Vlaams Agentschap Zorg & Gezondheid

¹ Gestandaardiseerd suïcidecijfer: suïcidecijfers waarbij de invloed van verschillen in samenstelling van de bevolking naar leeftijd en geslacht is uitgeschakeld. Hierdoor is de sterfte over de verschillende jaren beter vergelijkbaar; dit speelt vooral een rol als een bevolking door de jaren heen een verandering in leeftijdsopbouw doormaakt, bijvoorbeeld door vergrijzing.

1.3. Vergelijking Vlaanderen binnen Europa

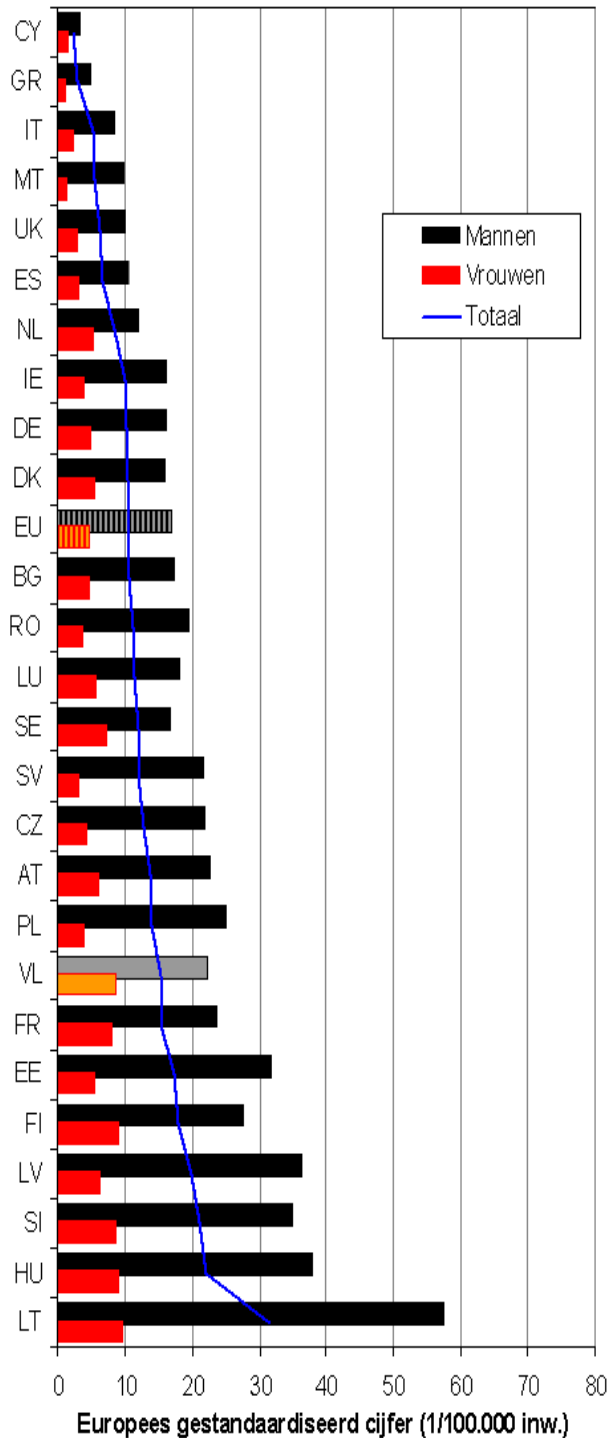
Vergelijking algemeen (alle leeftijden)

Het Vlaamse suïcidecijfer ligt 1,5 keer hoger dan het EU-gemiddelde. (EU-gemiddelde (2007): 13.8/100.000; Vlaanderen (2008): 16.67). In onderstaande figuur wordt de rangschikking weergegeven van de Europese lidstaten.

Meest opvallende gegevens:

- Wat de mannen betreft, kunnen de laagste suïcide rates gevonden worden bij de Cypriotische, Griekse en Italiaanse mannen. Bij de vrouwen worden de laagste suïcide rates geregistreerd bij de Griekse, Maltese en Cypriotische vrouwen.
- De hoogste suïcide rates worden geregistreerd in de Oost-Europese lidstaten.
- Wat de West-Europese lidstaten betreft, zijn het vooral Frankrijk en Vlaanderen die relatief hoge suïdecijfers hebben. Nederland, Duitsland en het Verenigd Koninkrijk hebben lagere cijfers dan het EU-gemiddelde.

Rangschikking Europese lidstaten naar direct gestandaardiseerde sterfte door suïcide en situering Vlaams Gewest, gemiddelde 2005-2007 (voor zover beschikbaar) - op basis van Europese Standaardbevolking

AT	Oostenrijk
BG	Bulgarije
CY	Cyprus
CZ	Tsjechië
DE	Duitsland
DK	Denemarken
EE	Estland
ES	Spanje
FI	Finland
FR	Frankrijk
GR	Griekenland
HU	Hongarije
IT	Italië
IE	Ierland
LT	Litouwen
LU	Luxemburg
LV	Letland
MT	Malta
AT	Oostenrijk
NL	Nederland
PL	Polen
PT	Portugal
RO	Roemenië
SE	Zweden
SI	Slovenië
SK	Slovakije
UK	Verenigd Koninkrijk
- Afkorting EU-lidstaten

Vergelijking jongeren

Wanneer de Belgische suïdecijfers voor de jongeren (15-24 jaar) internationaal worden vergeleken, blijkt dat we in de wereldwijde vergelijking van de suïdecijfers een ongunstige positie hebben waarbij we voor beide geslachten samen een 12de plaats innemen (WHO, 2003). Een interessante vergelijking betreft ook deze tussen België (Vlaanderen) en Nederland aangezien dit buurlanden zijn die vrij veel gelijkenissen delen op vlak van bevolkingsdichtheid, (taal,) meteorologische condities en regeringsvorm. De gegevens van Nederland voor het jaar 1999 geven voor jonge mannen tussen 15 en 24 jaar een suïcide rate van 8.5/100.000 aan en voor jonge vrouwen 4.4/100.000. Dit betekent dat de Belgische suïcide rate voor jonge mannen (21.6/100.000) meer dan dubbel zo hoog ligt als deze in Nederland en de cijfers voor jonge vrouwen (6.2/100.000) bijna 1.5 keer zo hoog (WHO, 2003).

Vergelijking ouderen (≥ 75 jaar)

Voor wat de oudere leeftijdsgroep betreft, toont de internationale vergelijking aan dat de Belgische suïdecijfers voor beide geslachten (39.9 per 100.000 inwoners) samen de 14de plaats innemen (WHO, 2003). De allerhoogste suïdecijfers bij ouderen worden gevonden in China (129 per 100.000 inwoners) gevolgd door Cuba (68 per 100.000 inwoners) en Estland (59.8 per 100.000 inwoners).

Wanneer terug de vergelijking wordt gemaakt met onze Noorderburen kunnen we vaststellen dat de Nederlandse suïdecijfers voor ouderen ligt op 15.5 per 100.000 inwoners, wat betekent dat het cijfer in België 2.5 keer hoger ligt.

2. Suïcidepogingen in Vlaanderen

Bron: Registratie suïcidepogingen, Eenheid voor Zelfmoordonderzoek, UGent

2.1. Gegevens afkomstig vanuit registratie via IPEO² (op spoedopnamediensten van algemene ziekenhuizen in Vlaanderen)

- **Kenmerken suïcidepogingen Vlaanderen in 2009**

In 2009 bedroeg de rate voor suïcidepogingen in Vlaanderen 165 op 100.000 inwoners. Dit betekent dat er in Vlaanderen in 2009 ongeveer 10.300 suïcidepogingen werden aangemeld via spoedopnamediensten, wat neerkomt op ongeveer 28 suïcidepogingen per dag. Wanneer de cijfers van 2009 worden vergeleken met de cijfers van 2008 zien we een daling van 16,2%. Verdere analyses toonden echter aan dat deze daling statistisch niet significant³ was.

- **Geslachtsverschillen in suïcidepogingen: cijfers van beide geslachten groeien naar elkaar toe**

De onderstaande grafiek geeft de evolutie van de gestandaardiseerde rates weer voor mannen en vrouwen in regio Gent de voorbije 14 jaar. Het lichtblauwe balkje toont dus hoeveel mannen er per 100.000 inwoners een suïcidepoging ondernamen, het lichtoranje balkje het aantal vrouwen.

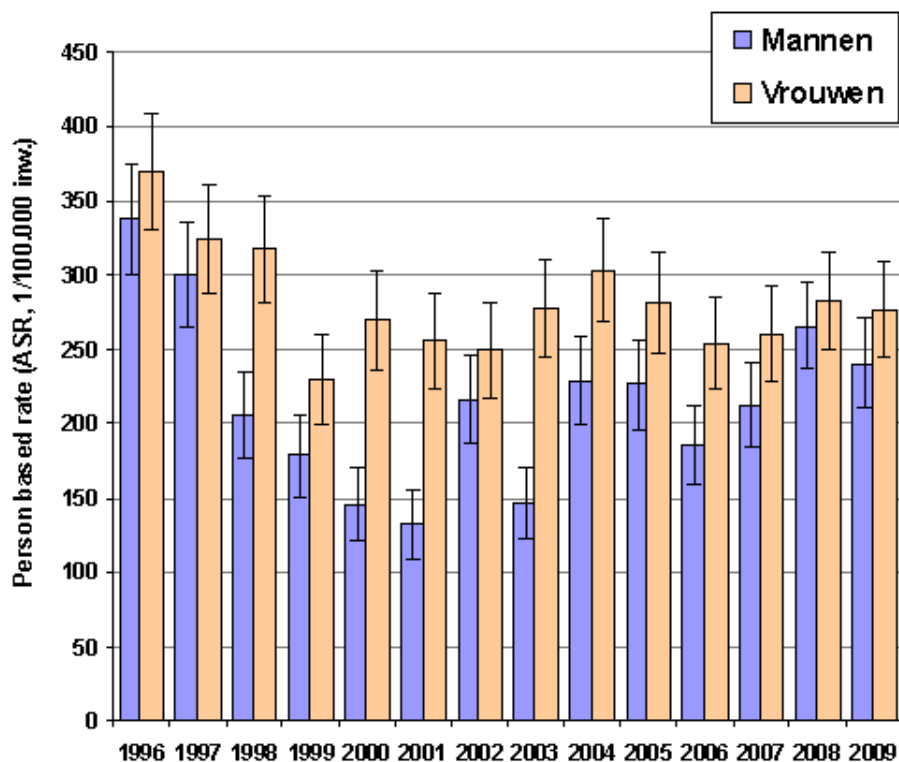
- Net als in 2008 ondernamen bijna evenveel mannen als vrouwen een poging. Tot en met 2006 was het aantal vrouwelijke suïcidepogers altijd beduidend hoger dan het aantal mannelijke.

---

² IPEO: Instrument voor Psychosociale Evaluatie en Opvang van Suïcidepogers =semi-gestructureerd interview ontwikkeld in opdracht van het project 'Psychosociale evaluatie en opvang van suïcidepogers in een algemeen ziekenhuis', gefinancierd door de Vlaamse Overheid

³ Statistisch significant : in de statistiek wordt hiermee bedoeld dat een gevonden resultaat (waarschijnlijk) niet op toeval berust. Aangezien de daling hier niet significant was, wil dit zeggen dat deze daling waarschijnlijk op toeval berust.

Evolutie aantal personen die een suïcidepoging ondernamen in Gent (per 100.000 inwoners), 1996-2009

Bron: registratie suïcidepogingen Gent, Eenheid voor Zelfmoordonderzoek, 1996-2008

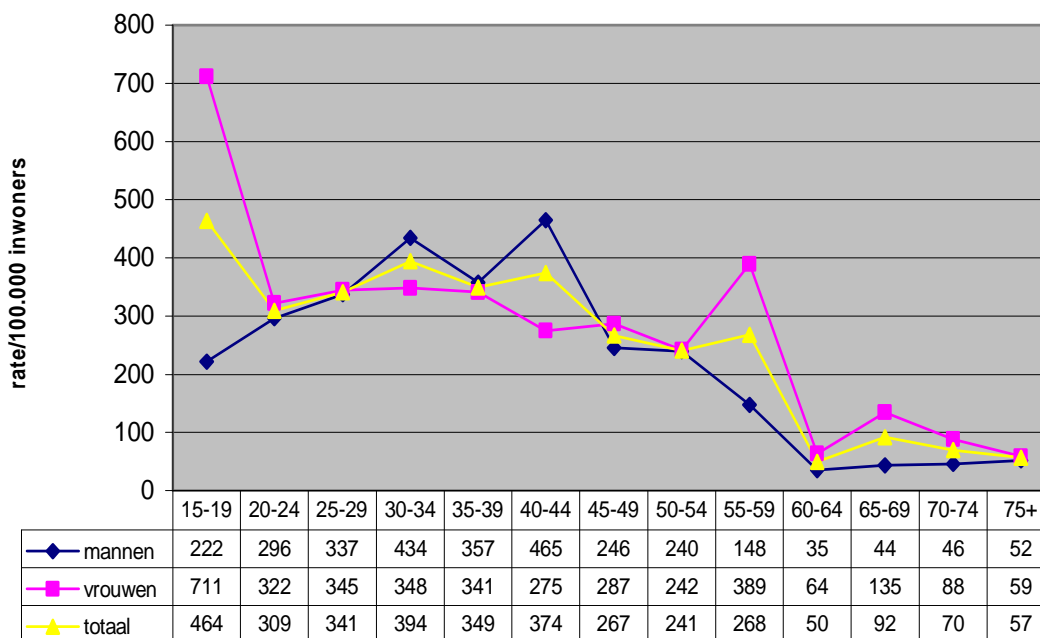
- **Vergelijking leeftijd: vooral jonge suïcidepogers**

De figuur hieronder toont de person-based rates (hoeveel personen per 100.000 inwoners) voor suïcidepogingen in de regio Gent.

- De gemiddelde leeftijd van de suïcidepogers in 2009 was 36,8 jaar. Vooral jongere mensen ondernamen een poging.
- Bij de vrouwelijke suïcidepogers zien we een piek op 15-19 jaar, maar ook in de categorie 55 tot 59 jaar vinden we hoge cijfers voor vrouwen.
- Het risico voor een suïcidepoging is bij mannen relatief het frequentst tussen 40 en 44 jaar, al vinden we ook hoge cijfers bij 30-34 jarige mannen.
- Suïcidepogingen bij jongeren onder de 15 jaar worden hier niet gerapporteerd.

Suïcidepogingen in Gent en deelgemeenten in 2009: person-based rates volgens geslacht en leeftijd

Person-based rates volgens leeftijd en geslacht

Bron: Registratie suïcidepogingen Gent, Eenheid voor Zelfmoordonderzoek, 2009

Voor Vlaanderen worden gelijkaardige gegevens teruggevonden:

- De gemiddelde leeftijd van de suïcidepogers in 2009 was 37,5 jaar. Ongeveer één derde van de suïcidepogers was tussen de 15 en 29 jaar.
- Het hoogste absolute aantal suïcidepogers bevond zich in de leeftijdscategorieën 20-24 en 40-44.
- De jongste suïcidepogers was 13 jaar en de oudste 90 jaar.

- **Herhaalde suïcidepogingen**

In 2009 gaf meer dan de helft van de suïcidepogers (53,5%) aan dat ze minstens 1 voorgaande suïcidepoging ondernomen hadden.

- Een tiende (9,8%) van deze pogers ondernam al 4 of meer eerdere pogingen
- Bij 45,8% was de vorige poging minder dan een jaar geleden.

- Ongeveer 7 op de 10 van deze patiënten werd na de poging psychisch behandeld.

- **Suïcidale intentie tijdens en na de poging**
- 42,4% van de suïcidepogers gaf aan te willen sterven tijdens de suïcidepoging en 30,6% meldde dat het hem/haar niets kon schelen of hij/zij verder zou leven of sterven.
- Na hun suïcidepoging dacht nog steeds 47,9% van de suïcidepogers eraan zichzelf opnieuw te verwonden of te beschadigen.

- **Psychiatrische behandeling in de voorgeschiedenis**
- Eén vierde van de geregistreerde suïcidepogers werd ooit residentieel behandeld⁴ en één vierde ambulant⁵. 21,1% ontving zowel residentieële als ambulante behandeling.
- Bij 2,9% van de suïcidepogers werd enkel de huisarts vermeld in het kader van psychologische/psychiatrische behandeling in de voorgeschiedenis.

---

⁴ Residentieële behandeling : de patiënt verblijft tijdens zijn behandeling in het ziekenhuis

⁵ Ambulante behandeling : er is geen ziekenhuisopname met overnachting ; de patiënt verplaatst zich voor de behandeling naar de hulpverlener